

Antisemitisme

De uitspraak van Bolkestein kwam hard aan. Voor bewuste Joden is er geen toekomst in Nederland. Bloeme Evers, overlevende van Auschwitz, is het met hem eens. Mijn tijd zal het duren, reageerde ze, maar mijn kinderen en kleinkinderen kunnen beter vertrekken uit dit land.

Haar zoon, rabbijn Evers, daarentegen blijft geloven in gesprekken en opvoeding om tot elkaar te komen. Maar haar Amsterdamse kleinzoon pakt de koffers om met zijn gezin naar Israël te gaan.

Hoe reageerde onze kerk? Ze ondertekende een verklaring van de Raad van Kerken die zich ernstig bezorgd toonde over het toenemende antisemitisme in Nederland. Iedereen moet zich veilig op straat kunnen begeven volgens de regels van de eigen godsdienst. Mensen die dit recht schenden of dit aan anderen ontzeggen, zal de kerk hierop aanspreken. Aanspreken op grond waarvan?

In 1991 besloot de toenmalige hervormde synode in haar kerkorde een passage over antisemitisme in te voegen. Zowel de Protestantse Kerk in Nederland als de Hersteld Hervormde Kerk nam deze tekst over. Het gaat om twee dingen: inzicht in het wezen van het antisemitisme en het bestrijden van dit kwaad.

Om met het laatste te beginnen. 'Bestrijden' is het scherpste werkwoord van de kerkorde. Als het gaat om een aanval op haar belijden, is de kerk minder scherp. Zij zegt te zullen 'weten' wat haar belijden weerspreekt. Bij 'bestrijden' denk je aan giftig onkruid, aan een resistente bacterie. Jodenhaat moet dus met wortel en tak worden uitgeroeid.

Jodenhaat moet met wortel en tak worden uitgeroeid

Waarom zouden christenen Joden haten? De vraag naar het inzicht. Abel Herzberg raakte naar mijn overtuiging de kern. Christenen haten Joden niet omdat zij Christus zouden hebben gekruisigd. Zij haten Joden omdat zij Christus hebben voortgebracht. De Heiland van de christenen is een geboren Jood. Dat feit is een bron van diepe ergernis. Met een variant op de Heidelbergse Catechismus kun je zeggen dat de christen van nature – als heiden van huis uit – geneigd is God – de God van Israël – en zijn naaste – het volk van die God – te haten. Grenzeloze ergernis zoekt een allesvernietigende uitweg in grondeloze haat. Antisemitisme is de ultieme zonde.

Dr. H. Vreekamp is predikant en schrijver.